

มจฉริโกสียเสฏฺฐิ วตฺถุ ฯ

“ยถาปี ภมโร ปุ่ปฺพนฺติ อิมํ ฌมฺมเทสนํ สตฺถา สาวตฺถิยํ
วิหรนฺโต มจฉริโกสียเสฏฺฐิ อารพฺภ กเถสิ ฯ

สมบัติของคนตระหนี่ไม่เป็นประโยชน์

(หน้า ๓๐ -๓๑ วตฺถุ ราชคเเท สมฺมูจิตํ - กิณฺจิ น กเถสิ)

วตฺถุ ราชคเเท สมฺมูจิตํ ฯ ราชคหนครสฺส กิร อวิฑูเร สกฺกัรํ
นาม นิคโม อโหสิ, ตตฺเถโก มจฉริ โกสียโย นาม เสฏฺฐิ
อสีติโกฏิวิภโว ปฏิวสฺติ ฯ โส ตินฺคฺเคน เตลพิณฺทุมฺปิ ปเรสํ น เทติ ฯ
น อตฺตนา ปรีกฺฤษฺติ ฯ อิติสฺส ตํ วิภวชาตํ เนว ปุ่ตฺตทาราทีนํ
น สมณพฺรหฺมณานํ อตถํ อนุโกติ รกฺษสฺปรีคฺคหิตา โปกฺขรณิ
วีย อปรีโกคํ ติฏฺฐตีติ ฯ

สตฺถา เอกทิวสํ ปจฺจฺจสสมเย มหากรุณาสมาปตฺติโต วุฏฺฐาย
สกลโลกธาตฺยํ โพรธเนยฺยพฺนฺธเว โอลเณนฺโต ปญฺจจตฺตาฬีสโยชน-
มตฺถเก วสนตฺสส เสฏฺฐิโน สปฺชาปตฺติกสฺส โสตาปตฺติผลสฺส
อุปฺนิสฺสยํ อทฺทส ฯ ตโต ปุริมทิวเส ปน โส ราชานํ อุปฺนฺจาทุ
ราชเคหํ คนฺตฺวา ราชูปฺถฺจานํ กตฺวา อากจฺฉนฺโต เอกํ ฉาตชฺฌตฺตํ
ชนปทมฺนุสฺสํ กุมฺมาสปฺวํ กปลฺลปฺวํ ขาทฺนตํ ทิสฺวา ตตฺถ ปิปาสํ
อุปฺปาเทตฺวา อตฺตโน ฌริ คนฺตฺวา จินฺเตสิ “สจฺหา กปลฺลปฺวํ
ขาทิตฺูกาโมมฺหีติ วกฺขามิ, พฺหุ มยา สทฺธี ขาทิตฺูกามา ภวิสฺสนฺติ,
เอวํ เม พฺหุณี ติลตฺถนฺทุลสฺปิผาณิตาทีนึ ปรีกฺขยํ คมิสฺสนฺติ,
น กสฺสจิ กเถสฺสามีติ ตณฺหํ อธิวาเสนฺโต จรติ ฯ โส คจฺฉนฺเต

คจจนฺเต กาเล อุปฺปณฺฑทุปฺปณฺฑทุกฺขาโต ธมฺนิสฺสนฺถตฺตคฺคฺโต ชาโต, ตโต
ตณฺหํ อธิวาเสตุํ อสฺสโกณฺโต คพฺภํ ปวิสิตฺวา มลฺลจกํ อุปฺคฺยฺหิตฺวา
นิปฺชฺชิตฺ ๑ เหวํ คโตปี ธนฺทานิภเยน กสฺสจฺจิ กิณฺจฺจิ น กเถสิ ๑

ขนมเบื้องเมืองราชคฤห์

(หน้า ๓๑ - ๓๒ อถ นํ ภริยา - ปุเว ปจิสฺสามีติ)

อถ นํ ภริยา อุปฺสงฺกมิตฺวา ปิฏฺฐี ปริมชฺชิตฺวา “กินฺเต สามิ
อพาสุกฺนฺติ ปุจฺฉิตฺ ๑ “น เม กิณฺจฺจิ อพาสุกํ อตฺถิตฺติ ๑ “กินฺนุ โข
เต ราชา กุปีโตติ ๑ “ราชาปี เม น กุปฺปตีติ ๑ “อถ กินฺเต
ปฺตฺตตีตาหิ วา ทาสกมฺมกราทิหิ วา กิณฺจฺจิ อมฺนาปํ กตํ อตฺถิตฺติ ๑
“เอวรूपฺปี นตฺถิตฺติ ๑ “กิสฺมํ ปน เต ตณฺหา อตฺถิตฺติ ๑ เหวํ วุตฺเตปี,
ธนฺทานิภเยน กิณฺจฺจิ อวตฺวา นิสฺสทฺโทว นิปฺชฺชิตฺ ๑ อถ นํ ภริยา
“กเถสิ สามิ, กิสฺมํ เต ตณฺหาติ อาท ๑ โส วจฺนํ ปรีกิลฺนฺโต
วีย “อตฺถิ เม ตณฺหาติ อาท ๑ “กึ ตณฺหา สามีติ ๑ “กปลฺลปฺวํ
ขาติตุกาโมมฺหิตฺติ ๑ “อถ กิมฺตถํ เม น กเถสิ, กึ ตฺวํ ทลิตฺุโทสิ,
อิทานิ สกฺลสฺสกรนิคฺมวาสิํ ปโหนเก กปลฺลปฺวเว ปจิสฺสามีติ ๑
“กินฺเต เอเตหิ, อตฺตโน กมฺมํ กตฺวา ขาติสฺสนฺตีติ ๑ “เตนฺหิ
เอกรจฺจวาสิํ ปโหนเก กปลฺลปฺวเว ปจิสฺสามีติ ๑ “ซานามหํ ตว
มทฺทฐณฺภาวนฺติ ๑ “อิมสฺมํ เคหสามนฺเต สพฺเพสํ ปโหนกํ กตฺวา
ปจามิตฺติ ๑ “ซานามหํ ตว มหฺชฺฌาสนฺยาภาวนฺติ ๑ “เตนฺหิ เต ปฺตฺต-
ทารมตฺตสฺเสว ปโหนกํ กตฺวา ปจามิตฺติ ๑ “กินฺเต เอเตหิตฺติ ๑ “กึ
ปนฺ ตฺยฺหฺลจฺ มยฺหฺลจฺ ปโหนกํ กตฺวา ปจามิตฺติ ๑ “ตฺวํ กึ กริสฺสตีติ ๑
“เตนฺหิ เอกกสฺเสว เต ปโหนกํ กตฺวา ปจามิตฺติ ๑ “อิมสฺมํ จาเน

ปัจจมาน, พหุ ปจจาตีสนติ, สกตตณฺฑุเล จเปตฺวา ภินฺนตณฺฑุเล จ
 อุทฺธนภปลฺลทานิ จ อาทาย โลกํ จีรสปฺปมธฺฐผาณิตฺตยจ คเหตุว
 สตตณฺฑมิกสฺส ปาสาทสฺส อุปฺริมตลํ อารุยฺห ปจ, ตตถาหํ เอกโก ว
 นิสีทิตฺวา ขาทิสฺสามีติ ฯ สา “สาธฺฐติ ปฏฺฐิสฺสุณฺฑิตฺวา คเหตุพฺพ
 คาหาเปตฺวา ปาสาทํ อารุยฺห ทาสีโย วิสฺสชฺเชตฺวา เสฏฺฐจ
 ปกฺโกสาเปสิ ฯ โส อาทิตฺโต ปฏฺฐาย ทวารานิ ปิตฺทหนฺโต สพฺพทฺวารเรสุ
 สฺวจิฆฺฏิกานิ ทตฺวา สตฺตมํ ตลํ อภिरุทิตฺวา ตตฺถปี ทวารํ ปิตฺทิตฺวา
 นิสีทิตฺวา ภาริยาปิสฺส อุทฺธเน อคฺคิ ชาเลตฺวา ภปลฺลํ อโรเปตฺวา
 ปุเว ปจิจฺจํ อารภี ฯ

พระเถระไปทรมานเศรษฐี

(หน้า ๓๒ - ๓๔ อถ สตฺถา ปาโต ว - กาทํ นาสกฺขิ)

อถ สตฺถา ปาโต ว มหาโมคฺคฺลฺลทานตฺเถรํ อามนฺเตสิ
 “เอโส โมคฺคฺลฺลทาน ราชคหฺสฺส อวิทฺฐเร สกฺกรนิคฺเค มจฺฉริเสฏฺฐจ
 ‘ภปลฺลปุเว ขาทิสฺสามีติ อญฺเฐสํ ทสฺสนภเยน สตตณฺฑมิกเก ปาสาท
 ภปลฺลปุเว ปาจาเปติ, ตวํ ตตฺถ คนฺตฺวา เสฏฺฐจ ทเมตฺวา นิพฺพิเสวณํ
 กตฺวา อุภิปิ ชายปติเก ปุเว จ จีรสปฺปมธฺฐผาณิตานิ จ คาหา-
 เปตฺวา อตฺตโน พเลน เชตวนํ อานะหิ; อชฺชาหํ ปญฺจหิ ภิกฺขุสฺเตหิ
 สทฺธิ วิหาเรเยว นิสีทิสฺสามิ, ปุเวเหว ภตฺตกิจฺจํ กริสฺสามีติ อาห ฯ
 เถโรปี “สาธฺฐ ฆนฺเตติ สตฺถุ วจฺนํ สมฺปฏฺฐิจฺฉิตฺวา ตาวเทว อิทฺธิพเลน
 ตํ นิคฺมํ คนฺตฺวา ตสฺส ปาสาทสฺส สึหปฺลยฺชฺรทฺวารเร สุนิวตฺโต
 สฺสปารุโต อากาเส เอว มณฺธิรูปกํ วิย อฏฺฐาสิ ฯ มหาเสฏฺฐจโน เถรํ
 ทิสฺวา ว ททยมํสํ กมฺปิ ฯ โส “อหํ เอวรฺูปานํเยว ภเยน อิมํ จานํ

อาคโต, อยญจ อาคนตุวา วาตปานทวาระ จิโตติ คเหตุพพค-
 คหณ อปสสนโต อคคิมฺหิ ปกฺกจิตฺตโลณสภขรา วย โรเสนโต
 ตภูตฏายนโต เอวมาท “สมณ อากาเส จตฺวา ก็ ลภิสฺสสิ
 อากาเส อปเท ปทํ ทสฺเสตฺวา จงฺกมนฺโตปิ เนว ลภิสฺสสิตี ฯ
 เถโร ตสฺมีเอว จาเน อปฺราปรํ จงฺกมิ ฯ เสฏฺฐิ “จงฺกมนฺโต
 ก็ ลภิสฺสสิ, อากาเส ปลฺลงฺเกน นิสฺสีทฺนฺโตปิ น ลภิสฺสสิเยวาทิ
 อาห ฯ เถโร ปลฺลงฺกํ อากฺขิตฺวา นิสฺสีทิ ฯ อถ นํ “อากาเส
 นิสฺสีนฺโน ก็ ลภิสฺสสิ, อาคนตุวา วาตปานอุมฺมาเร จิโตปิ น
 ลภิสฺสสิตี อาห ฯ เถโร อุมฺมาเร อฏฺฐาสิ ฯ อถ นํ “อุมฺมาเร จิโต
 ก็ ลภิสฺสสิ, ฐฺมายนฺโตปิ น ลภิสฺสสิเยวาทิ อาห ฯ เถโรปิ
 ฐฺมายิ ฯ สกฺลปาสาโท เอกฺฐโม อโหสิ ฯ เสฏฺฐิโน อุกฺขิณํ สุจฺยิยา
 วิชฺฌนกาโล วย อโหสิ ฯ เคหชฺฌายนภเยน ตํ “ปชฺชชนฺโตปิ
 น ลภิสฺสสิตี อวตฺวา “อัยฺ สมฺโณ สุฏฺฐุ ลคฺโค อลทฺธา น
 คมิสฺสติ, เอกมสฺส ปุวํ ทาเปสฺสสามิตี ภริยํ อาห “ภทฺเท เอกํ
 ขุทฺทกฺปุวํ ปจิตฺวา สมณสฺส ทตฺวา อฺยุโยเชหิ นนฺติ ฯ สทา โลกํเอว
 ปิฏฺฐํ กปลฺลปาตฺติยํ ปกฺกจิปิ ฯ มหาปุโว หุตฺวา สกฺลปาตี
 ปุเรตฺวา อุกฺทฐฺมาโต อฏฺฐาสิ ฯ เสฏฺฐิ ตํ ทิสฺวา “พหุํ ตยา ปิฏฺฐํ
 คหิตํ ภวิสฺสตีติ, สยเมว ทพฺพิกณฺเณน โลกํ ปิฏฺฐํ คเหตุวา
 ปกฺกจิปิ ฯ ปุโว ปุริมฺปุวโต มหฺนตฺตโร ชาโต ฯ เอวํ ยํ ยํ ปจติ,
 โส โส มหฺนตฺมหฺนโต ว โหติ ฯ โส นิพฺพินฺโน ภริยํ อาห
 “ภทฺเท อิมสฺส เอกํ ปุวํ เทหิติ ฯ ตสฺสา ปจฺฉิตฺโต เอกํ คณฺหนฺติยา,
 สพฺเพ เอกापทฺธา อลฺลียิสฺสุ ฯ สทา เสฏฺฐิ อาห “สามิ สพฺเพ ปฺวา
 เอกापทฺธา, วิสฺสุ กาคฺตุํ น สกฺโกมีติ ฯ “อหํ ภริสฺสสามิตี โสปิ

กาตุ๋ นาสกขี ๑

พระเถระนำเศรษจี้และภรรยาไปเฝ้าพระศาสดา

(หน้า ๓๔ - ๓๕ อุภปี ชนา โภฏียั - พุทธสาสนเนเยว วิภักิริ)

อุภปี ชนา โภฏียั คเหตุวา กทุฒนตาปี วิโยเชตุ๋
นาสภขีสุเอว ๑ อถสุส ปุเวหิ สทฐิ วายมนตสเสว สริริโต
เสทา มุจจิสสุ, ปิปาสา อุภจนิชชิ ๑ ตโต ภริยั อาห “ภทเท น
เม ปุเวหิ อตุโถ, สมณสุส เทหิติ ๑ สา ปจจัน อาทาย เถร์
อุปสงกมิ ๑ เถโร อุภินันปี ธมมံ เทเสสิ, ตินณัน รตนานัน คุณัน
กเถสิ, “อตุติ ทินัน, อตุติ ยิฏจนติ ทินนทานาทินัน ผลัน คคณตเล
จนท วิย ทสเสสิ ๑ ตัน สุตวา ปสนุนจิตโต เสฏฐิ “ภนเต อาคนตวา
อิมสมิ ปลลนเก นิสิติตวา ปริกฤษธาติ อาห ๑ เถโร “มหาเสฏฐิ
สมมาสมพุทโธ ‘ปุเว ขาทิสสามิติ ปลนจหิ ภิกขุสเทหิ สทฐิ
วิหาเร นิสินโน; ตุมหากัน รุจिया สติ, เสฏฐิ ภริยั ปุเว จ
จिरาทินิ จ คณหาเปถ, สตุถุ สนตีกัน คมิตสามาติ อาห ๑ “กหัน
ปน ภนเต เอตริหิ สตุธาติ ๑ “อิโต ปลนจจตุตาฬีสโยชนมตุถเก
เชตวันวิหาเร เสฏฐิติ ๑ “ภนเต กาลัน อนตีกุกมิตวา เอตุตกัน
อทธานัน กถัน คมิตสามาติ ๑ “มหาเสฏฐิ ตุมหากัน รุจिया สติ,
อหัน โว อตุตโน พลเน เนสสามิ; ตุมหากัน ปาสาเท โสปานสิสัน
อตุตโน จาเน เอว ภวิสสติ, โสปานปรีโยสานัน ปน เชตวัน-
ทวารโกฏฐเก ภวิสสติ, อุปริปาสาทา เหฏฐาโอตริณกาลมตุเตเนว
เชตวัน เนสสามิติ ๑ โส “สาธู ภนเตติ สมปฏิจจัน ๑ เถโร โสปานสิสัน
ตตุเถว กตวา “โสปานปาทมุตัน เชตวันทวารโกฏฐเก โหตุติ อธิฏฐาติ ๑

ตเถว อโหสิ ฯ เถโร เสฏฺฐิจฺฉจ ภริยฉจ อุปรีปาสาทา เหฏฺฐจา-
 โอตฺรณกาลโต จิปฺปตรํ เขตวนํ สมฺปาเปสิ ฯ เต อุโภปี สตุถารํ
 อุปสงฺกมิตฺวา กาลํ อโรเจตุ ฯ สตุถา ภตฺตคฺคํ ปวิสิตฺวา ปณฺณตฺต-
 พุทฺธาสนเน นิสีทิ สทฺธิ ภิภฺขุสงฺฆเมน ฯ มหาเสฏฺฐิจิ พุทฺธปฺปมุขสฺส
 ภิภฺขุสงฺฆสฺส ทกฺขิณฺนทกํ อทาสี ฯ ภริยา ตถาคตฺสส ปตฺเต ปุวํ
 ปตฺติฏฺฐจาเปสิ ฯ มหาเสฏฺฐิจิปี ภริยาย สทฺธิ ยาวทตฺถํ ปุวํ ขาที ฯ
 ปุวานํ ปรีโยสานเมว น ปณฺณายติ ฯ สกฺลวิหาเร ภิภฺขุณฺณจ
 วิฆาสาทานฺณจ ทินฺนเนสุปี ปรียนฺโต น ปณฺณายเตว ฯ “ภนฺเต
 ปุวา ปรีภฺขยํ น คจฺจนฺตีสฺสึ ภควโต อโรเจตุ ฯ “เตนที เขตวน-
 ทวารโกฏฺฐเก ฉทฺเทถาติ อาท ฯ เต ทวารโกฏฺฐกสฺส อวิทฺุเร
 ปพฺพการญฺจาเน ฉทฺททฺยีสฺสุ ฯ อชฺชาปี ตํ จานํ “กปลฺลปฺวปพฺพการนฺเตว
 ปณฺณายติ ฯ มหาเสฏฺฐิจิ สห ภริยาย ภควนฺตํ อุปสงฺกมิตฺวา เอก-
 มนฺตํ อฏฺฐจาสิ ฯ ภควา อนฺุโมทนํ อกาสิ ฯ อนฺุโมทนาวสานเน อุโภปี
 โสตาปตฺติฬฺเล ปตฺติฏฺฐาย สตุถารํ วนฺทิตฺวา ทวารโกฏฺฐเก โสปาณํ
 อารุหฺ อตฺตโน ปาสาเทเยว ปตฺติฏฺฐหีสฺสุ ฯ ตโต ปฏฺฐาย เสฏฺฐิจิ
 อสฺสึติโกฏฺฐนํ พุทฺธสาสนเนเยว วิภฺกิริ ฯ

ภิกษุทั้งหลายสรรเสริญพระเถระ

(หน้า ๓๕ - ๓๗) ปุณฺทิวเส สายณฺุหสมเย - มจฺจนฺริโกสิยเสฏฺฐิจิ วตฺถุ)

ปุณฺทิวเส สายณฺุหสมเย ฌมฺมสภายํ สนฺุณีปตฺติตา ภิภฺขุ “ปสฺส-
 ถาวุโส มหาโมคคฺคฺลฺลานตฺเถรสฺส อานฺุภาวํ, อนฺุปฺพจจ นาม สทฺธํ
 อนฺุปฺพจจ โภเค มจฺจนฺริเสฏฺฐิจิ มุหฺตฺเตน ทมิตฺวา นิพฺพิเสวนํ กตฺวา
 ปุเว คาหาเปตฺวา เขตวนํ อานเตฺวา สตุถุ สมฺมุขํ กตฺวา โสตา-

ปตติพล เติฏฐาเปสิ, อโห มหานุภาโว เถโรติ เถรสส คุณกถํ
 กถนุตา นิสีทิสฺส ๑ สตุถา ทิพฺพาย โสตธาตฺตยา ภิกฺขุณฺํ กถํ สุตฺวา
 อาคนฺตฺวา “กาย นฺตฺถ ภิกฺขเว เอตฺรหิ กถาย สนนฺนินฺนาติ
 ปุจฺฉิตฺวา, อิมาย นามาติ วุตฺเต, “ภิกฺขเว กุลทมเกน นาม
 ภิกฺขุณา อนุปฺพจฺจ สทฺธํ อนุปฺพจฺจ โภเค กุถํ อกิลเมตฺวา อวิเห-
 เจตฺวา ปุปฺฟโต เรณฺุ คณฺหนฺเตน ภมฺเรน วิย อุปฺสงฺกมิตฺวา
 พุทฺธคฺคณฺ์ ชานาเปตฺพุพฺ, ตาทิสฺโส มม ปุตฺโต โมคคฺคฺลาไนติ เถโร
 ปสฺสิตฺวา อิมํ คาถมาห

"ยถาปี ภมโร ปุพฺผํ วณฺณคณฺ์ อเหจฺย

ปเลติ รสมาทาย เหวํ คาเม มฺนึ จเรติ ๑

ตตฺถ “ภมโรติ: ยากาจิ มธฺกฺรชาติ ๑ ปุปฺพนฺติ ปุปฺพารามे
 จรฺนฺโต ปุปฺพผลฺจ วณฺณลฺจ คณฺธลฺจ อเหเจนฺโต อวินาเสนฺโต
 จรฺตีติ อตฺถโธ ๑ ปเลตีติ: เหวํ จริตฺวา ยาวทตฺถํ รสํ ปิวิตฺวา
 อปรมฺปิ มธฺกฺรณฺตถาย อาทาย ปเลติ ๑ โส เอกํ วนคหนฺ
 อชฺโฆคาเหตฺวา เอกสฺมี รุกฺขสุสิเร ตํ รชมิสฺสํ รสํ จเปตฺวา
 อนุปฺพเพน มธฺรสํ มธฺุ กโรติ; น ตสฺส ปุปฺพารามे จริตฺปฺพจฺจา
 ปุปฺผํ วณฺณคณฺ์ วาสฺส วิคจฺฉติ, อถโข สพุพฺ ปากติกเมว
 โหติ ๑ เหวํ คาเม มฺนึ จเรติ: เหวํ เสชาเสขเกโท อนาคาริยมฺนึ
 กุลปฺปิปาฏิยา คาเม ภิกฺขํ คณฺหนฺโต จรฺตีติ อตฺถโธ ๑ น หิ
 ตสฺส คาเม จรณฺปฺพจฺจา กุลานํ สทฺธาหานิ วา โภคหานิ วา
 โหติ, สทฺธาปี โภคาปี ปากติกาวิ โหนฺติ; เหวํ จริตฺวา จ ปน
 นิภฺขมิตฺวา เสขมฺนึ ตาว พหิคาเม อุตฺกผาสฺสูกฺกฺจาเน สจฺจมาภฺนึ
 ปญฺญาเปตฺวา นิสินฺโน อภฺขภณฺชนวณฺปฺปิจฺฉาทนฺปฺตตฺมํสฺสฺปมาวเสน

